

Najvyšší súd

5MObdo/7/2010

Slovenskej republiky

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **L.**, **a. s.**, T.B., IČO: X., zast. Mgr. M.F., bytom M.M., proti žalovanej: **Ing. M.R.**, bytom V.V., zast. JUDr. V.Z., advokátom so sídlom S.V., **o určenie neúčinnosti právnych úkonov**, vedenej na Okresnom súde vo Veľkom Krtíši pod sp. zn. 7 Cb 64/08, na mimoriadne dovolanie Generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu vo Veľkom Krtíši z 20. mája 2009, č.k. 7 Cb 64/2008-90 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. septembra 2009, č. k. 41 Cob 240/2009-125, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu vo Veľkom Krtíši z 20. mája 2009, č. k. 7 Cb 64/2008-90 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. septembra 2009, č. k. 41 Cob 240/2009-125 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu vo Veľkom Krtíši na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd vo Veľkom Krtíši rozsudkom z 20. mája 2009, č. k. 7 Cb 64/2008-90 žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal vyslovenia právnej neúčinnosti darovacej zmluvy, ktorou dlžník žalobcu S.R., bytom V.V. previedol na žalovanú darovacou zmluvou z 24. septembra 2008 nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva č. X. pre katastrálne územie P. ako stavby výrobné haly č. súp. X.

a nadstavby- skladu súp. č. X. situovaných na pozemku parc.č.X. vo vlastníctve prevodcu, zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania.

Žalobca v odôvodnení žaloby uviedol, že dlžník žalobcu mal nadobudnúť svoje postavenie ako zmenkový ručiteľ vystaviteľovi zmenky spoločnosti R., spol. s r. o., P., ktorou ako priamy dlžník žalobcu zabezpečovala svoj peňažný záväzok vyplývajúci zo Zmluvy o splátkovom predaji z 26. novembra 2007 uzatvorený so žalobcom. Žalobca predložil súdu prvého stupňa vo fotokópii zmenkový platobný rozkaz vydaný Okresným súdom Bratislava V z 20. februára 2009, č.k.: 1 Zm 600/08-51, ktorým boli R. spol. s r. o. P. a S.R., V.V. zaviazaní zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne zmenkovú sumu 364 202,75 eur (10 971 972 SK) s príslušenstvom. Predmetný zmenkový platobný rozkaz sa stal právoplatným 30. marca 2009.

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že nie je sporné, že S.R. je zmenkový ručiteľ priameho dlžníka žalobcu a vystaviteľa vlastnej zmenky R. s. r. o. P.. Vyslovil názor, že označený zmenkový ručiteľ, ako darca nehnuteností obdarovanej-žalovanej, ktorá je jeho dcérou, nemal postavenie žalobcovho dlžníka a teda jeho prevod nehnuteľnosti na žalovanú nemohol mať za následok ukrátenie uspokojenia žalobcovej pohľadávky, ktorá vznikla zo zmluvy z 26. novembra 2007 voči R. s. r. o. P., teda pohľadávky smerujúcej voči inému subjektu, než bol otec žalovanej, ktorý ručil za tento primárny záväzok. V ust. § 42a Obč. zákonníka sa neuvažuje s týmito subjektami záväzkových vzťahov, ktoré majú iba zabezpečovaciu funkciu, preto neprichádza do úvahy domáhať sa odporovateľnosti úkonov ručiteľa.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací rozsudkom z 30. septembra 2009, č. k. 41 Cob 240/2009-125 potvrdil odvolaním žalobcu napadnutý rozsudok prvostupňového súdu.

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že sa stotožnil správnymi závermi prvostupňového súdu v tom, že právny predchodca žalovanej pri právnom úkone darovania, ani neskôr, nenadobudol postavenie žalobcovho dlžníka, čo je základným predpokladom pre uplatnenie nároku na vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu. Prevodom svojho majetku na žalovanú, jej právny predchodca nemohol vyvolať sťaženie uspokojenia žalobcovej pohľadávky z majetku jeho dlžníka, za ktorého odvolací súd považoval právnickú osobu, voči ktorej mal tento právny predchodca postavenie subjektu, ktorý založením svojho nehnuteľného majetku zmluvou so žalobcom z 26. novembra 2007 zabezpečoval v prospech žalobcovho dlžníka jeho záväzok zo zmluvy o splátkovom predaji z toho istého dňa. Žalobca tak mohol uspokojovať svoju pohľadávku z majetku právneho predchodcu žalovanej iba zo zálohu vymedzeného ako predmet záložnej zmluvy so žalobcom v prípade, že by pohľadávka nebola uspokojená riadne primárnym dlžníkom. Až za takýchto okolností by mohla vzniknúť povinnosť právnenému predchodcovi žalovanej ako záložcovi nehnuteľného majetku, strpieť

uspokojenie žalobcovej pohľadávky zo založeného majetku, nie však plniť dlh, ktorého bol záloh zábezpekou.

K okolnosti zmenkového ručenia právneho predchodcu žalovanej, ktoré nemôžu byť predmetom odvolania, vyslovil právny záver, že aj napriek označenému platnému zmenkovému platobnému rozkazu, ktorý ho zaväzuje plniť záväzok zo zmenky popri jej vystaviteľovi, ide voči žalobcovi o akcesorický právny vzťah a nemení postavenie tohto subjektu ako ručiteľa a preto jeho postavenie nebolo možné subsumovať pod inštitút odporovateľnosti právnych úkonov a považovať zmenkového ručiteľa za dlžníka.

Proti týmto rozsudkom podal mimoriadne dovolanie Generálny prokurátor Slovenskej republiky a navrhol rozsudok Okresného súdu vo Veľkom Krtíši z 20. mája 2009, č. k. 7 Cb 64/2008-90 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. septembra 2009, č. k. 41 Cob 240/2009-125 zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu vo Veľkom Krtíši na ďalšie konanie, keďže týmito rozhodnutiami bol porušený zákon a to ust. §1,2 a 3 O.s.p., § 32 ods.1, § 43 ods.1 a § 47 ods.1 zák. č. 191/1950 Zb. Podľa názoru generálneho prokurátora sa sudy rozhodujúce v predmetnej veci neriadili ustanoveniami zákona zmenkového a šekového a napriek tomu, že z vykonaného dokazovania sudy ustálili skutkový stav tak, že právny predchodca žalovanej nebol iba záložcom nehnuteľností vedených na liste vlastníctva č. X. pre kat. územie P., ktoré tvorili predmet zálohu zo záložnej zmluvy z 26. novembra 2007 na zabezpečenie záväzku primárneho dlžníka žalobcu zo zmluvy o splátkovom predaji, ale aj zmenkovým ručiteľom vystaviteľa vlastnej zabezpečovacej zmenky – primárneho dlžníka žalobcu, neposúdili správne dôsledky tejto jeho právnej pozície.

K právnemu úkonu medzi žalovanou a jej právnym predchodcom S.R. došlo v lehote troch rokov v zmysle § 42a ods.2 Obč. zákonníka. Žalovaná neoznačila žiaden dôkaz na preukázanie, že ani pri náležitej starostlivosti nemohla poznať úmysel svojho právneho predchodcu ako prevodcu z darovanej zmluvy z 24. septembra 2008, teda v čase, keď mu bolo známe z jeho postavenia konateľa primárneho dlžníka žalobcu, že ten uplatňuje právo na zaplatenie celej dovtedy nesplatennej sumy kúpnej ceny a že tento záväzok bol duplicitne pokrytý aj zmenkou vystavenou v prospech žalobcu primárnym dlžníkom R., s. r. o. P., na ktorej figuroval ako zmenkový ručiteľ. Sudy nechali bez povšimnutia rozdiely medzi postavením ručiteľa podľa § 546 a nasl. Obč. zákonníka a podľa čl. I. § 32 ods.1 zákona zmenkového a šekového.

V prípade právneho predchodcu žalovanej sa pohľadávka žalobcu ako majiteľa zmenky stala splatnou predložením zmenky na zaplatenie vystaviteľovi, najneskôr podaním návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu. Po jeho vydaní a nadobudnutí právoplatnosti mal žalobca voči právnemu predchodcovi žalovanej nielen vymáhateľnú pohľadávku ale aj vykonateľnú pohľadávku na

podklade exekučného titulu a bolo ho preto potrebné považovať za jedného z dlžníkov žalobcu, ktorých úkony mohli byť predmetom posudzovania z hľadiska odporovateľnosti.

Pre rozhodovanie v tejto veci bolo podstatné, že žalobca mal preukázateľný a objektívne daný dôvod na úspešnú odporovateľnosť právneho úkonu medzi žalovanou a jej právnym predchodcom v postavení zmenkového ručiteľa. Ten by mal žalobca aj vtedy, ak by v čase odporovaného úkonu nebol s predchodcom žalovanej v právnom vzťahu, pokiaľ uplatnil svoj nárok v lehote troch rokov od uzatvorenia odporovanej darovacej zmluvy. Vzhľadom na vzájomný vzťah jej účastníkov žalovaná musela poznať úmysel darcu ukrátiť žalobcu ako svojho veriteľa zo zmenkového vzťahu, Ide o zákonnú domnienku, pričom vyvrátenie tejto domnienky žalovaná nepreukázala, keďže v tomto smere v konaní neoznačila žiadne dôkazy.

Ani žalovanou tvrdenie, že nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom odporovanej darovacej zmluvy následne scudzila- čo nebolo náležite preukázané - nemohlo byť prekážkou na určenie neúčinnosti darovacieho prevodu, lebo veriteľ, ktorý by s úspechom odporoval právnemu úkonu, má v takom prípade voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech, právo na náhradu v peniazoch, ak sa u neho už nenachádza hmotný predmet nadobudnutý týmto úkonom (§42b ods.4 Obč. zák.)

Z uvedeného je zrejmé, že vo veci rozhodujúce súdy mali zistený skutkový stav veci, rozhodli však na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Vo veci súdy nesprávne vyložili ust. § 42a ods.1 Obč. zák. v tom smere, že pod pojmom "dlžníkove úkony" nie je možné chápať aj úkony osoby, ktorá za dlžníka poskytla zabezpečenie.

Generálny prokurátor má za to, že sú splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa ust. § 243e ods.1 O.s.p. v spojení s § 243f ods.1 písm. c) O.s.p., pričom podanie mimoriadneho dovolania si vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Žalobca sa písomne vyjadril k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora a oznámil, že sa v celom rozsahu stotožňuje s obsahom mimoriadneho dovolania.

Žalovaná sa písomne vyjadrila k mimoriadnemu dovolaniu cestou svojho právneho zástupcu a uviedla, že súd prvého stupňa ako aj odvolací súd posúdili vec tak, že nepovažovali za sporné, že S.R. je zmenkovým ručiteľom priameho dlžníka žalobcu a vystaviteľa vlastnej zmenky R. s.r.o. P.. Prevodcom nehnuteľnosti bol teda zmenkový ručiteľ priameho dlžníka a us. § 42a.Obč.zák. neuvažuje o možnosti domáhať sa odporovateľnosti právnych úkonov, ktoré urobil ručiteľ. Ani doterajšia prax nepripustila rozširujúci výklad tohto ustanovenia a preto pôvodné rozhodnutia súdov treba považovať za zákonné. Darca S.R. nebol nikdy v postavení dlžníka navrhovateľa a preto nie je

obmedzený v dispozícii nakladať so svojim majetkom pod sankciou možnej odporovateľnosti. Dovolateľ uviedol, že S.R., ktorý previedol nehnuteľnosti na žalovanú bol zmenkovým ručiteľom vystaviteľa vlastnej zabezpečovacej zmenky-primárneho dlžníka žalobcu.

Nešlo o zaručenie sa za úhradu zmenky, ako je to nesprávne uvedené v dôvodoch dovolania. S.R. ručil za záväzok hlavného dlžníka, neručil teda za inú zmenku a teda nebol ručiteľom inej zmenkovo zaviazanej osobe. O žiadnej ručiteľskej doložke sa v súdnom konaní nehovorilo, nebola súdu známa a neargumentuje s ňou ani dovolateľ. Preto je potrebné skúmať či vôbec hlavný dlžník vystavil zmenku a či táto zmenka bola opatrená ručiteľskou doložkou. Preto žalovaná navrhla dovolaciemu súdu, aby mimoriadne dovolanie zamietol a zaviazal dovolateľa k náhrade trov konania. Z dôvodu opatrnosti žalovaná žiada preskúmať, či bolo mimoriadne dovolanie podané včas a riadne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10 ods.3 O.s.p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote v zmysle ust. § 243g O.s.p. (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici nadobudol právoplatnosť 9. decembra 2009, mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora došlo na NS SR dňa 26. novembra 2010), má náležitosti podľa ust. §243h ods.1 O.s.p., pričom týmto mimoriadnym opravným prostriedkom je napadnuté právoplatné rozhodnutie súdu z dôvodov taxatívna vymedzených v ust. § 243f ods.1 písm. c /O.s.p., pristúpil k vecnému prejednaniu mimoriadneho dovolania a následne dospel k názoru, že mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora je treba vyhovieť.

Predmetom sporu sú právne úkony S.R., nar. X., bytom V.V., ktorými previedol na žalovanú Ing. M.R. vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území P., obec P., okres V., zapísaných na liste vlastníctva č. X.,vedenom Správou katastra V. a to stavba, s. č. X.,druh stavby - iná budova označená súpisným číslom a nadstavby – skladu s. č. X. situovaných na pozemku parc.č.X. a to darovacou zmluvou 24. septembra 2008. Žaloba žalobcu o vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu bola podaná žalobcom na súde prvého stupňa 16. decembra 2008.

Podľa ust. § 42a Občianskeho zákonníka veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa tohto ustanovenia, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky sú voči nemu právne neúčinné.

Súd prvého stupňa ako aj odvolací súd správne zistili skutkový stav veci, ale na daný skutkový stav nesprávne aplikovali iný právny predpis, než ktorý mali použiť, pričom došlo zo strany súdov aj k nesprávnemu vyloženiu zák.č. 191/1950 Zb.

Pán S.R. bol jediným spoločníkom a konateľom právnickej osoby R., s.r.o. P., zároveň bol ako fyzická osoba záložným ručiteľom a bol aj zmenkovým ručiteľom dlžníka v prospech veriteľa-žalobcu.

Ani súd prvého stupňa a ani odvolací súd k tejto skutočnosti neprihliadli vzhľadom na rozdielne postavenie ručiteľa podľa ust. § 546 a nasl. Občianskeho zákonníka (ručenie vzniká písomným vyhlásením, ktorým ručiteľ berie na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník) a zmenkovým ručením (podľa § 32 ods.1 zmenkového a šekového zákona č.191/1950 Zb. zmenkový ručiteľ je zaviazaný ako ten, za koho sa zaručil v spojení s ust. § 47 vyššie uvedeného zákona- všetci, ktorí zmenku vystavili, indosovali alebo sa na nej zaručili, sú zaviazaní majiteľovi rukou spoločnou a nerozdielnou s čím súvisí právo majiteľa podľa § 43 ods.1 zák.č.191/1950 Zb. vykonať postih proti indosantom, vystaviteľovi a iným osobám zmenečne zaviazaným, ak zmenka nebola zaplatená.)

Súdy rozhodujúce v predmetnej veci nevzali do úvahy ani skutočnosť, že zmenkovým platobným rozkazom vydaným Okresným súdom Bratislava V. 20. februára 2009 pod č.k. 1 Zm 600/08-51 boli R. spol. s r.o. P. a S.R., V.V. zaviazaní zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne zmenkovú sumu 364 202,75 eur s prísl. do 3 dní od doručenia. Tento zmenkový platobný rozkaz sa stal právoplatným 30. marca 2009.

V zmysle ust. § 42a Obč. zákonníka možno odporovať právnym úkonom, ktoré urobil ten, voči ktorému má veriteľ pohľadávku priznanú vykonateľným rozhodnutím. Zákonnému pojmu "vymáhateľná pohľadávka" zodpovedá taká pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať pred súdom v základnom konaní.

V konaní bolo preukázané, že žalobca mal takúto pohľadávku voči právnickej osobe R., s.r.o. ako aj voči fyzickej osobe p. S.R..

Dovolací súd poukazuje aj na vzťah dcéry a otca (žalovaná je dcérou p. S.R. zmenkového ručiteľa a konateľa s.r.o. R., P.), pričom v súdnych konaniach nebolo ničím objektívne preukázané, že žalovaná – obdarovaná úmysel svojho otca a konateľa R., s.r.o. ukrátiť uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky za daných okolností pri náležitej starostlivosti nepoznala.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že v konaní na súde prvého stupňa ako aj na odvolacom súde došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci- omyl v aplikácii práva (§ 241 ods.2 písm. c/ O.s.p. a preto rozsudok Okresného súdu vo Veľkom Krtíši zo dňa 20. mája 2009, č.k. 7 Cb/64/2008-90 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. septembra

2009, č. k. 41 Cob/240/2009-125 podľa ust. § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec vrátil Okresnému súdu vo Veľkom Krtíši na ďalšie konanie.

Bude preto úlohou súdu prvého stupňa, aby v novom konaní postupoval v naznačenom smere, vo veci znova rozhodol a to aj o trovách dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave dňa 28. apríla 2011

JUDr. Darina Ličková, v. r.

predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mária Némethová